

Mand og kvinde – mor og far åndsvidenskabeligt set

Af Heidi Hansen, antroposofisk heilpraktiker

Far og mor har forskellige foretrukne arbejdsopgaver, interesseområder og rolle i familien. Også selvom mand og kvinde i forholdet i øvrigt er ligestillet med hensyn til arbejdstid, indkomst eller fritidsinteresser, og i øvrigt opfatter sig selv som ligeværdige voksne mennesker.

Artiklen her forsøger at sætte ord på, hvad det vil sige at være mand og kvinde ud fra et åndsvidenskabeligt perspektiv; altså ud fra en mere universel forståelse af det maskuline og det feminine. Ud fra den forståelse kommer der nogle almene betragtninger om, hvorfor far og mor manifesterer sig på forskellige måder, og hvornår far og mor er særligt vigtige i barnets opvækst.

Hvor opstår kønsforskelle?

Ud over den fysiske kønsdeling findes en kønsforskel i det, som Rudolf Steiner kalder for æterlegemet (det ikke sansbare legeme som står for liv, vækst, reproduktion og hukommelse). Æterlegemet har hos alle mennesker et maskulint og et feminint aspekt. Hos manden er det feminine aspekt af æterlegemet forbundet med det fysiske legeme, mens det maskuline aspekt virker fra et mere åndeligt plan, og hos kvinden er det omvendt: Her er det maskuline aspekt af æterlegemet forbundet med det fysiske legeme og det

feminine aspekt virker fra den åndelige del af mennesket.

Det er klart, at denne forståelse af mennesket kun giver mening, såfremt man kan danne sig et billede af, at der i et menneske både er noget, som har et fysisk ydre udtryk, og andre aspekter kun findes på et ikke sansbart plan. Forskellen på mand og kvinde mere følelsesmæssigt betragtet er dog også anerkendt i den traditionelle psykoanalyse, hvor eksempelvis Jung (1875-1961, schweizisk psykiater som udviklede dybdepsykologien) kalder den maskuline del af kvinden for animus og den feminine del af manden for anima.

I begge køn findes altså to åndelige principper: Et maskulint princip, som ifølge Steiner er domineret af vilje og stræber efter udvikling af liv. Og et feminint princip, som (også ifølge Steiner) er domineret af imagination (billeder) og stræber efter opretholdelse af liv. Den del, som er forbundet med det fysiske/æteriske menneske, virker i menneskets viljeskræfter – og den del, som ikke er forbundet fysisk, men kun eksisterer åndeligt, danner grundlag for menneskets tankeliv.

Mandens kvaliteter

Åndeligt set er manden mere nedsænk-
ket i materien end kvinden. Det ses i det fysiske ved at manden har en kraf-

tigere knoglestruktur og er stærkere fysisk end kvinden. I forbindelse med kønsmodningen bliver stemmen en oktav lavere og mandens kønsorganer er tættere på jorden. Det kan også siges på den måde, at manden er meget forbundet med de viljeskræfter, som ligger i stofskiftet og lemmerne (arme og ben), og både har behov for og lyst til at virke i verden gennem disse viljeskræfter (udrette noget, få noget til at ske). Se illustrationen af tanke, følelse og viljeskræfter.

Generelt set har manden det godt med at virke i verden og at kunne se resultaterne af sit virke fysisk. Hvis manden oplever at han lykkes i sit arbejdsliv, så er det meget nemmere for ham at komme hjem med følelsesmæssigt overskud til sin familie.

Som modpol til det kraftigt udviklede viljesaspekt har manden også et kraftigt udviklet tankeaspekt. Mænd er generelt set gode til at fastholde nøgterne, analytiske tanker og komme frem til logisk, rationelle tankerækker uden at blande følelseslivet ind. Også i et mere traditionelt menneskebillede anerkendes dette aspekt ved at manden er bedre end kvinden til tredimensionelle opgaver som fx at navigere i rummet (fx kaste efter mål) og mere logisk, rationelle opgaver (som fx matematik).

Kvindens kvaliteter

Kvindes fysiske legeme har en mere blød, plastisk form. Eksempelvis er det nødvendigt at organerne kan skubbes rundt og bækkenet kan udvide sig i forbindelse med graviditet og fødsel. Det feminine fysiske legeme er ifølge Steiner nært beslægtet med imaginative

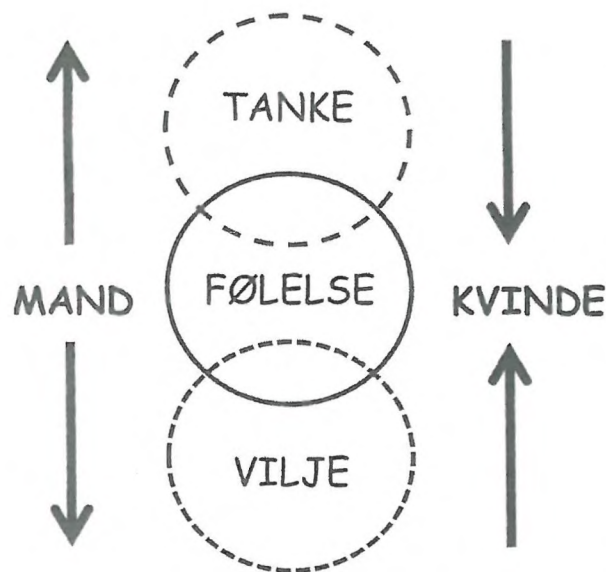
kræfter, som virker ved at mennesket er i stand til at danne et billede uden at have en ydre fysisk genstand foran sig. Kvinder er generelt set gode til at opfange nye åndelige impulser og til at visualisere (danne indre billeder, drømme), til at overskue detaljer i en helhed samt til finmotorisk præcisionsarbejde. Kvindens billeddannende kvaliteter er så stærke, at hun er i stand til at skabe nyt liv i form af et nyt menneske.

Hos kvinden er det rytmiske område af mennesket (hjerter, kredsløb og lungerne) dominerende. Det ses fx af at kvindes hormoncyklus er rytmisk (al rytme stammer fra hjertet og fra det åndelige i mennesket), og at der opstår blødning i forbindelse med menstruation. Uterus (latin for livmoder) betyder "lille hjerte" på græsk og det er alment kendt, at der er en direkte forbindelse mellem hjerte og livmoder. Hvad der sker i livmoderen påvirker hjertet og omvendt.

Det betyder, at kvinden lever mere i sit følelsesliv, er optaget af at skabe i miljøet omkring sig, og har sans for at virke skabende i det sociale miljø. For en kvinde er det vigtigt, at hun trives i sin familie og at familien trives – det giver overskud til at gå ud i verden og virke. Kvinden har et indre billede af, hvad det vil sige at være en god familie og en god mor, og det er vigtigt for hende at få dette billede omsat til virkelighed.

Barnets behov i forskellige aldre

Ud fra en generel betragtning, så har børn godt af at omgås både en far og en mor, og både mænd og kvinder i

løbet af sin opvækst. Selvom alle mennesker har noget maskulint og noget feminint i sit væsen uagtet køn, er det godt at have mulighed for at efterligne disse kvaliteter i voksne mennesker af begge køn helt fra den tidlige barndom (perioden 0-7 år).

I skoleårene (7-14) år bliver barnet mere bevidst om de forskellige roller i det sociale liv, og efterligner far og mor gennem rollelege, ved at tegne familieopstillinger og ved at "opdrage" på andre, sådan som far eller mor gør det.

I teenageårene bliver det hele meget mere bevidst, og her er det rigtig vigtigt, for at det unge menneske kan genkende sig selv og reagere sym- eller antipatisk på egne indre kvaliteter, at der i omgivelserne er forskellige voksne med forskellige kvaliteter. Ligesom hele forholdet til egen seksualitet og tack-

ling af sociale relationer til det andet køn bliver meget nemmere, hvis det unge menneske i sin dagligdag omgås voksne af begge køn.

Kvindelige kvaliteter i familien

Jævnfør ovenstående så forbindes mor med tryghed, omsorg, nærhed og intimitet helt fra den tidlige barndom. Mors evne til at give disse kvaliteter videre til barnet er afgørende for hvordan barnet selv forholder sig til verden. Mor lærer barnet at tage livet på sig, at ville livet, at have lyst til mad,

at føle sig tryk, at have lyst til at være vågen og at kunne give slip og sove. Af vores mor lærer vi en masse vaner, som vi ofte har med os i livet meget underbevidst, og som har stor betydning for vores livskvalitet senere. Og disse vaner grundlægges meget tidligt i livet i løbet af de første måneder af vores tilværelse.

Det er også ofte moderen i familien, som skaber oplevelse af et hjem både fysisk og følelsesmæssigt. Kvinden er generelt set mere optaget af hjemmet fysiske indretning og flytter måske mere om, end hvad manden synes er nødvendigt. Kvinder står ofte for den "sociale kalender" og styrer, hvem familien har kontakt til, og hvordan sociale relationer opretholdes. Kvinder har ofte meget faste indre billeder af fx hvordan en god børnefødselsdag ser ud, og er gode til at manifestere bil-

ledet i praksis (få det til at ske). Så børn lærer altså generelt set noget om det sociale liv i form af familielivet udadtil og indadtil af deres mor.

Hvornår har børn brug især brug for mor?

Alle undersøgelser viser, at især fra fødslen og de første tre år er kontakten til mor helt afgørende for barnets udvikling fysisk, følelsesmæssigt og mentalt. Det kan især ses på børn, som af forskellige årsager bliver fjernet fra deres mor (fx ved adoption og hos børn hvor moderen ikke formår at vise tilstrækkelig omsorg for sit barn).

Eksempelvis er øjenkontakten mellem mor og barn ved amning helt afgørende for at barnet føler sig omhyldet følelsesmæssigt og får en første jeg-oplevelse gennem det at blive omhyldet og imødekommet af mors kærlige øjne. Børn, som ikke får denne øjenkontakt tidligt i livet, får varige tilknytningsproblemer og ofte også problemer med at ville livet/tage livet på sig, fordi den første start i livet har været vanskelig.

Anerkendelse af mor

Når voksne arbejder med deres livshistorie viser der sig, at det er afgørende for "afsættet" i livet, at mor har ønsket/villet barnet, og at omgivelserne har anerkendt moderskabet. Det er vigtigt at omgivelserne tydeligt anerkender, når en kvindes livssituation har ændret sig, og at hun nu stiller sig ind i livet som ansvarlig for det nye barn. Historisk set har vi haft flere ritualer som fx barselsvisit, barselsgaver, barnedåb samt skift til synlige symboler som kvindehue, hvor familien og det

omgivende samfund både tager på sig at støtte kvindens barselstid, og hvor barnet bliver "bragt til skue" og anerkendt som en del af familien.

I dag har vi færre ritualer omkring både mor, det nye barn og familien som helhed. Det kan betyde, at den nye mor mangler støtte og omsorg fra andre kvinder, som har været gennem det samme og forstår, hvad det er for fysiske og følelsesmæssige udfordringer, der viser sig i moderskabet. Eksempelvis at man ikke nødvendigvis elsker sit barn højt lige med det samme. At det kan gøre voldsomt ondt i brysterne at amme de første dage. Sorgen over at måtte opgive at amme. Sorgen over at fødslen ikke blev som forventet med alt det gode, medicinfri og trygge miljø.

Sy dejlige dukker

...dukkestof i 6 farver,
karteflor til stopning,
garn og uldkrøl til hår og skæg,
lange nål, bindetråd,
100% uldfilt i 64 farver,
spændende håndarbejdsbøger,
silkestykker, dyr og figurer
til årstidsborde...

<http://shop.solspejlet.dk>
sol_bestil@solspejlet.dk

Hormoner som kører rundt i kroppen og gør at man er grådlabil, har kvalme og er utilpas.

Mandlige kvaliteter i familien

Manden har en meget vigtig rolle i familien gennem at gøre det muligt for kvinden at fordybe sig i det helt lille nyfødte barn uden bekymringer, sådan at barnet kan få den nærhed i den første tid, som er vigtig jævnfør oven for. Det kan fx være ved at aflaste den barslende kvinde ved at tage sig af praktiske forhold, passe andre børn eller tage nattevagter med det lille barn.

Herefter er det vigtigt, at manden virker i familien med sine maskuline

kvaliteter og ikke overlader det til kvinden alene at sætte dagsorden i hjemme for samvær og opdragelse af de mindre børn. Det handler om at være til stede og at være en del af hverdagslivet i familien. At vise barnet, hvordan manden tager fat og organiserer arbejdet på sin egen måde. At lege med far måske er lidt vildere og mere fysiske end med mor. At opleve, at far er stærkere og har lyst til andre aktiviteter, som fx at tage på legepladsen, tage en tur i skoven eller at ordne noget praktisk sammen.

Barnet i 0-7 års alderen må rigtig gerne opleve, at far er stærk og kan en masse, men det må ikke blive til at børnene også skal kunne en masse for at få fars kærlighed. Faderen skal arbejde med at vise sit barn kærlighed uden at barnet i det ydre præsterer noget, som er anerkendelsesværdigt. Faderen har stor betydning for udvikling af barnets forhold til selvtilid, fordi det ligger i det maskuline at være optaget af ydre fysiske præstationer.

Hvornår har børn brug særligt brug for en far?

Faderen er særlig vigtig når barnet når til en udvikling, hvor tankelivet skal formes. Den udvikling begynder omkring 11-12 års alderen, hvor den hormonelle udvikling (kønsmodningen) påvirker hjernens udvikling.

Steiner beskriver dette fænomen på den måde, at faderen har en stor rolle i at barnets astrallegeme (et ikke sansbart legeme som står for bevidsthed,

sym- og antipati samt begær) formes og kommer på plads. Sagt på mere almindeligt dansk har faderen en rolle i at vise/lære sine store børn et nøgternt tankeliv og en rationel måde at gå til verden på. Fx hvordan nøgternhed kan bruges, når man skal løse en opgave (bygge et skur), til at nedbryde et problem i mindre dele uden at miste overblikket, eller til at løse konflikter i det sociale ("hvad med at du får sagt, hvad du mener, og så er det overstået?").

I praksis viser det sig, at barnet i 11-12 års alderen begynder at længes efter det mandlige aspekt og til gengæld er lidt mere afvisende over for den kvindelige form for omsorg og samvær. Mor kan godt blive hjemme og passe sit, og så tager barnet med far ud med storskrald eller i byggemarkedet for at købe dimser. Og allerhelst en fast

ugentlig aftale med far om at gå til en fritidsinteresse sammen eller gøre noget sammen (fx tage i svømmehal eller cykle en tur).

Det er så også i den alder, at det kan være vigtigt at sørge for omgang med mænd, hvis barnet ikke har en tilstedeværende far eller en mandlig lærer, som kan udfylde behovet. Det kan fx være at få en aftale med en mand i omgangskredsen om noget aftalt samvær eller at barnet får en voksenven fra Foreningen Børns Voksenvenner.

Heidi Hansen arbejder som antroposofisk heilpraktiker med samtaleterapi, livsrådgivning, homøopati, undervisning og foredrag. Se www.helsepraksis.dk.

Klinik for Individuel Ernæring v/Kirsten Skjerbæk

- Vejledning til børnehaver og vuggestuer
- Individuelle konsultationer

ks@ks-ernaering.dk - tlf. 41 57 19 17
www.ks-ernaering.dk

